

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ในรายวิชาลูกเสือ-เนตรนารี ภายใต้สถานการณ์ COVID-19

อัยลดา หอมไม่หาย

งานลูกเสือ-เนตรนารี โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

หลังจากที่สถานการณ์ โควิด-19 ได้แพร่ระบาดและไม่มีที่ท่าที่จะยุติลงง่ายง่ายผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมาคือการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปและต้องมีความสอดคล้องตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว คือสถานศึกษาและครูสอนต้องมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนในทุกกระดับได้มีโอกาสในการรับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยนำรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการจัดทำสื่อและเครื่องมือต่างๆที่ทันสมัยมาใช้และถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจและเข้าถึงได้ง่าย ในรูปแบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนแบบเดิมที่นั่งเรียนในชั้นเรียนให้เป็นการเรียนรู้บนพื้นฐานเทคโนโลยี (Technology-based learning) ซึ่งจะครอบคลุมวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ (ปิยะวรรณ ปานโตม, 2563)

การจัดการเรียนการสอนในภาคฤดูร้อนที่ดำเนินการในเดือนเมษายน 2563 สถาบันต่างๆได้เริ่มปรึกษาถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์โดยการพัฒนาแอปพลิเคชันการประชุมออนไลน์ในแพลตฟอร์มต่างๆ และโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เป็นอีกหนึ่งสถาบันการศึกษาที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของผู้เรียน ได้นำโปรแกรม Microsoft Teams เป็นแพลตฟอร์มสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และได้จัดทำคู่มือการใช้งานโปรแกรม Microsoft Teams สำหรับผู้เรียน เพื่อให้สามารถใช้โปรแกรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้งานลูกเสือ-เนตรนารี โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ได้ปรับรูปแบบการเรียนการสอนในรายวิชาลูกเสือ-เนตรนารี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จากการปฏิบัติในห้องเรียนแบบปกติ ให้เป็นการเรียนรู้ผ่านสื่อวีดิทัศน์ที่ผู้สอนได้จัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาได้ง่ายขึ้น พร้อมสื่อที่มีความน่าสนใจและเหมาะสมแก่ผู้เรียนในสถานการณ์ปัจจุบัน

การจัดการเรียนการสอนออนไลน์

เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการออกแบบการเรียนการสอนไว้อย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน การจัดการเรียนการสอนตามหลักทฤษฎีทางการศึกษา หลักการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษา การถ่ายทอดความรู้ การนำเสนอเนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และถ่ายทอดกลยุทธ์การสอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือซึ่งในปัจจุบันเน้นไปที่การใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจึงทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงและเรียนรู้โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา (ฤกษ์ณา สิกขมาน, 2554)

องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์

การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานองค์ความรู้ร่วมกับนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีรูปแบบการสอนที่หลากหลายองค์ประกอบ ฐานนีย์ ธรรมเมธา (2557) ได้แบ่งองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ออกเป็น 6 องค์ประกอบ คือ

- 1) เนื้อหาและสื่อการเรียน
- 2) ระบบนำส่งสารสนเทศและการสื่อสาร
- 3) ระบบการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน

- 4) ระบบการวัดและการประเมินผล
- 5) ระบบสนับสนุนการเรียนรู้
- 6) ผู้สอนและผู้เรียน

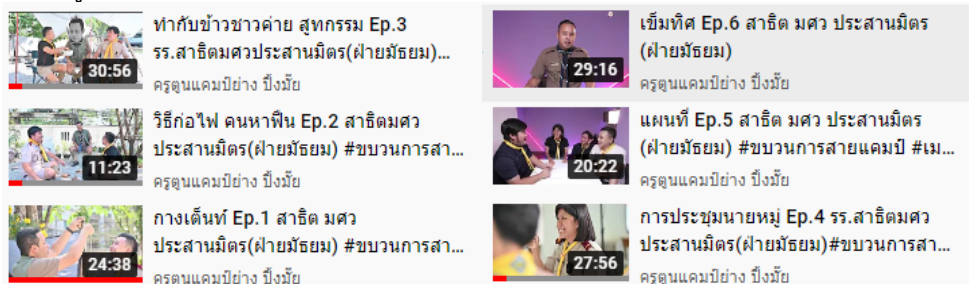
รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้สื่อวีดิทัศน์

การจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ตามปกติ จึงต้องพึ่งการเรียนรู้บนฐานเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้มีความท้าทายกับผู้สอนในยุคปัจจุบันที่จำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาการเรียนได้รวดเร็วและนานขึ้น รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ จึงแบ่งออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้ (จิตยา วาโย, 2563)

ชั้นที่ 1 ก่อนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

1. ผู้สอนออกแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ผู้สอนพิจารณารูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะรายวิชาลูกเสือ-เนตรนารี โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนและการมีส่วนร่วม ผู้สอนวิเคราะห์เนื้อหาวิชาให้เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่ต้องใช้ทักษะการปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะปฏิบัติร่วมกับผู้สอน และแก้ไขปัญหาหรือข้อสงสัยกับผู้สอนได้ทันที

2. ผู้สอนออกแบบสื่อการเรียนการสอนที่มีความทันสมัยหลากหลายและเข้าใจง่าย งานลูกเสือ-เนตรนารีออกแบบสื่อการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ผ่านระบบ Microsoft Teams โดยมีเสียงพูด เสียงดนตรี และบรรยากาศที่น่าสนใจ รวมทั้งใช้สื่อเชื่อมโยงกับเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายขึ้น และการถ่ายทอดผ่านสื่ออย่างเหมาะสมจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและกระตือรือร้นการเรียนรู้ได้

ที่มา : ครูตูนแคมป์ย่าง ปั้งมัย (2564)

3. ออกแบบเป้าหมายของการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในด้านการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาผ่านสื่อวีดิทัศน์ ร่วมกับการฝึกปฏิบัติทักษะร่วมกับผู้สอนในชั้นเรียน ที่ผู้สอนสามารถให้คำแนะนำกับผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงแก้ไข สังเกตพฤติกรรมผู้เรียน การมอบหมายงานผ่าน Assignment ทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะพัฒนาการปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

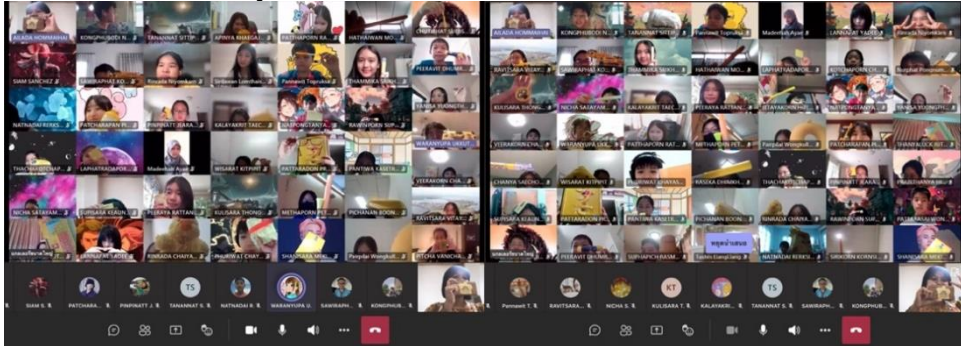
ชั้นที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

ในระหว่างที่มีการเรียนการสอนนั้น ส่วนสำคัญทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ประสบความสำเร็จได้ ซึ่งผู้สอนใช้ระบบการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง (Two-Way Communication) เป็นการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านแอปพลิเคชันการประชุมทางวิดีโอ Microsoft Teams เป็นโปรแกรมที่ใช้สำหรับการติดต่อสื่อสาร การนัดหมาย การประชุม การประกาศและติดตามข่าวสาร การติดตามงาน โดยเป็นเหมือนศูนย์กลางในการเข้าถึงบริการต่างๆที่มีอยู่ในตัวระบบ สามารถเชื่อมต่อกับ Office ได้ทั้งหมดที่เชื่อมต่อได้กับหลายแพลตฟอร์มทั้ง Windows Mac Android ทั้งยังสามารถใช้งานบน web browser (จักรกฤษณ์ โปตาพล, 2563) และผู้สอนควรมีการจัดการกระบวนการสอนที่เหมาะสม ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ตาม

จุดประสงค์การเรียนรู้ รวมทั้งผู้เรียนให้ความร่วมมือตลอดระยะเวลาของการเรียน และมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนได้นำทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ (Robert Gagne) นำมาประยุกต์ใช้ระหว่างและหลังการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ดังนี้

เร่งเร้าความสนใจ (Gain Attention) ก่อนที่จะเริ่มการนำเสนอเนื้อหาบทเรียน ผู้สอนมีการจูงใจและเร่งเร้าความสนใจให้ผู้เรียนอยากเรียน เช่น การเล่นเกมกิจกรรมก่อนการจัดการเรียนการสอน

บอกวัตถุประสงค์ (Specify Objective) วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนในแต่ละบทเรียนเป็นส่วนสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้ทราบถึงขอบเขตของเนื้อหาอย่างคร่าวๆก่อนเริ่มบทเรียน

ทบทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge) ผู้สอนทบทวนความรู้เดิมโดยวิธีการถาม-ตอบ ก่อนที่จะนำเสนอความรู้ใหม่ให้แก่ผู้เรียน

นำเสนอเนื้อหาใหม่ (Present New Information) ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาของบทเรียนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ที่จัดทำขึ้นตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ เป็นการนำเสนอภาพเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ประกอบกับคำอธิบาย การใช้ภาพประกอบ ความยาว 20-30 นาที จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น และมีความคงทนในการจำได้ดีกว่าการใช้คำอธิบายเพียงอย่างเดียว

ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ (Guide Learning) ผู้สอนชี้แนะให้ผู้เรียนผสมผสานประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจ และเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

กระตุ้นการตอบสนองบทเรียน (Elicit Response) ระหว่างการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนใช้วิธีการถาม-ตอบผ่านช่องแชท และการใช้ฟังก์ชันยกมือ ปรบมือ อิโมจิคอนในโปรแกรม Microsoft Teams เพื่อกระตุ้นการตอบสนองผู้เรียน

ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Provide Feedback) เป็นการสะท้อนการรับรู้ของเนื้อหาบทเรียนของผู้สอนให้กับผู้เรียน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในเนื้อหา และให้คำแนะนำระหว่างการเรียนการสอนในบทเรียนนี้

ขั้นที่ 3 ภายหลังจากจัดการเรียนการสอนออนไลน์

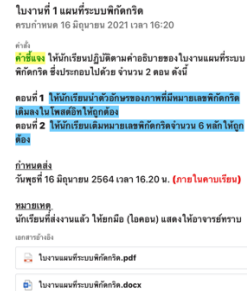
ทดสอบความรู้ใหม่ (Assess Performance) ผู้สอนใช้วิธีการโดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังการเรียนการสอน (Post-test) และแบบฝึกหัดในการวัดประเมินผลการเรียน ความเข้าใจของ ผู้เรียนภายหลังจากเรียนรู้

แบบทดสอบวิชาลูกเสือ-เนตรนารี เรื่อง ประวัติและกิจกรรม ลูกเสือโลก
ครบกำหนด 14 มิถุนายน 2021 เวลา 16:30
เปิด 24 กันยายน 2021 เวลา 23:59

คำตั้ง
คำชี้แจง : ให้ลูกเสือ-เนตรนารีทำแบบทดสอบ ประวัติและกิจกรรม ลูกเสือโลก ภายในเวลา 15 นาที

งานของนักเรียน
แบบทดสอบวิชาลูกเสือ-เนตรนารี เรื่อง ประวัติและกิจกรรมลูก... (ดู...

สรุปและนำไปใช้ (Review and Transfer) ผู้สอนสรุปบทเรียนร่วมกับผู้เรียนในเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ ปัญหา และอุปสรรคระหว่างการเรียนการสอนออนไลน์ พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มี โอกาสทบทวนความรู้ของตนเองหลังจากการศึกษานี้อาทิที่ผ่านมาแล้ว และนำไปประยุกต์ใช้กับงานอื่นต่อไป

การจัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์จึงเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่สำคัญที่นำมาปรับใช้ใน ช่วง สถานการณ์การแพร่ระบาด COVID-19 ตามแนวทางการปฏิบัติการวันระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนสถานศึกษา และผู้สอนจะต้องเลือกใช้แพลตฟอร์มที่มีความเหมาะสม และมีความหลากหลายของฟังก์ชันให้เลือกใช้งาน และการให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้เรียนโดย การเลือกเนื้อหา กิจกรรม การติดตาม การวัดและประเมินผลผู้เรียน การใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม และสื่อการ สอนวีดิทัศน์จึงเป็นรูปแบบสื่ออีกหนึ่งรูปแบบที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเห็นภาพตามในระยะเวลาอันสั้น และสามารถจูงใจผู้เรียนได้ รวมถึงการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ทั้ง 3 ชั้น ได้แก่ ชั้น ก่อน ชั้นระหว่าง และชั้นหลังสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กฤษณา สิกขมาน. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสื่อสารภาษาอังกฤษธุรกิจ โดย การใช้การสอนแบบ E-Learning. กรุงเทพฯ: รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยศรีปทุม.

จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2563). การจัดการเรียนรู้ออนไลน์: วิธีที่เป็นไปทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย

ฐาปนีย์ ธรรมเมธา. (2557). อีเลิร์นนิ่ง: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ e-Learning: from theory to practice. โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย. กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

ปิยะวรรณ ปานโต. (2563). การจัดการเรียนการสอนของไทยภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). สถาบันวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาและสำนักวิชาการ

วิทยา วาโย. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาด ของไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. วารสารศุนย์อนามัยที่ 9 14(34):285-298